

Štátna banská správa
(MH SR)

Zdroj údajov: Hlavný banský úrad

1. Úvod

V súlade s úlohou B.3 uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 790 zo 16. decembra 2020 predkladá minister práce, sociálnych vecí a rodiny každoročne vyhodnotenie plnenia stratégie BOZP v prechádzajúcom kalendárnom roku vrátane návrhu na jej prípadnú aktualizáciu.

V súvislosti s vyššie uvedeným, Hlavný banský úrad na základe požiadavky vypracoval túto informáciu o stave bezpečnosti, ochrany zdravia pri práci a pracovnej úrazovosti za rok 2023.

2. Orgány dozoru štátnej banskej správy

Podľa § 38 zákona SNR č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 51/1988 Zb.“), orgánmi štátnej banskej správy sú:

- Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej banskej správy,
- Hlavný banský úrad, s postavením národného orgánu štátnej banskej správy Slovenskej republiky,
- obvodné banské úrady a to:
 - o Obvodný banský úrad v Bratislave,
 - o Obvodný banský úrad v Banskej Bystrici,
 - o Obvodný banský úrad v Košiciach,
 - o Obvodný banský úrad v Prievidzi,
 - o Obvodný banský úrad v Spišskej Novej Vsi.

Hlavný banský úrad, ako národný orgán štátnej banskej správy začal už v apríli 2020 rozsiahlu organizačnú a štruktúrnú zmenu v štátnej banskej správe, v rámci ktorej došlo k zásadnému prepracovaniu organizačných schém Hlavného banského úradu a obvodných banských úradov SR. Postupne dochádzalo k zmenám v pozíciách vedúcich, ale aj ostatných banských inšpektorov. Rekonštrukcia zasiahla aj legislatívnu oblasť upravujúcu pôsobnosť orgánov štátnej banskej správy. Obvody pôsobnosti obvodných banských úradov po novom ustanovuje vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 146/2020 Z. z. ktorou sa ustanovujú obvody pôsobnosti obvodných banských úradov v znení vyhlášky Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 313/2020 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 146/2020 Z. z., ktorou sa ustanovujú obvody pôsobnosti obvodných banských úradov. Obvodný banský úrad v Prievidzi sídli na adrese zhodnej so sídlom Obvodného banského úradu v Banskej Bystrici a Obvodný banský úrad v Spišskej Novej Vsi sídli na adrese zhodnej so sídlom Obvodného banského úradu v Košiciach.

Poznámka:

V rámci spracovania tejto správy nie sú údaje vzťahujúce sa k Obvodnému banskému úradu v Prievidzi uvedené samostatne, ale sú začlenené do pôsobnosti Obvodného banského úradu v Banskej Bystrici a tiež údaje vzťahujúce sa k Obvodnému banskému

úradu v Spišskej Novej Vsi nie sú uvedené samostatne, ale sú začlenené do pôsobnosti Obvodného banského úradu v Košiciach.

Pripravované boli aj zmeny celej legislatívnej oblasti upravujúcej kompetenčne činnosť a pôsobnosť orgánov štátnej banskej správy, najmä zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov, zákona č. 51/1988 Zb. a zákona č. 58/2014 Z. z. o výbušninách, výbušných predmetoch a munícii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 58/2014 Z. z.“), ktoré sú základnými právnymi normami, upravujúcimi pôsobnosť orgánov štátnej banskej správy.

V rámci svojich kompetencií Hlavný banský úrad (ďalej len „HBÚ“) a obvodné banské úrady Slovenskej republiky (ďalej len „OBÚ SR“) vykonávali okrem hlavného dozoru podľa zákona č. 51/1988 Zb. aj štátnu správu na úseku výbušnín, výbušných predmetov a munície podľa § 67 zákona č. 58/2014 Z. z., spolu s ministerstvom vnútra a ministerstvom obrany.

HBÚ je podľa § 2 ods. 6 NV SR č. 298/2012 Z.z. o systéme identifikácie a sledovateľnosti výbušnín na civilné použitie kompetentný na pridelenie trojmiestneho číselného kódu pre každé miesto výroby výbušnín v Slovenskej republike. HBÚ a OBÚ SR sú organmi dohľadu nad trhom podľa NV č. 70/2015 Z. z. o sprístupňovaní pyrotechnických výrobkov na trhu v znení neskorších predpisov a podľa NV č. 131/2016 Z. z. o sprístupňovaní výbušnín na civilné použitie na trhu.

HBÚ a OBÚ SR sú podľa § 47b ods. 2 zákona č. 51/1988 Zb. a podľa § 26 písm. f) zákona č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov tiež orgánmi dohľadu nad určeným výrobkom podľa osobitných predpisov, v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom. Tiež sú aj orgánmi, ktoré v súčinnosti s Inšpekciou životného prostredia Slovenskej republiky vykonávajú štátnu správu na úseku prevencie závažných priemyselných havárií podľa zákona č. 128/2015 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ďalej sú kontrolnými orgánmi podľa § 23 písm. e) zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon) v znení neskorších predpisov. Sú tiež orgánmi štátnej správy na úseku nakladania s ťažobným odpadom podľa § 17 písm. f) zákona č. 514/2008 Z.z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Sú aj kontrolnými orgánmi podľa zákona č. 258/2011 Z.z. o trvalom ukladaní oxidu uhličitého do geologického prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

3. Ciele a priority dozorných orgánov v roku 2023

Hlavnou úlohou HBÚ a OBÚ SR, ako orgánov hlavného dozoru, je presadzovanie základných princípov a úloh na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len „BOZP“), bezpečnosti prevádzky (ďalej len „BP“) a pracovných podmienok v organizáciách, ktoré vykonávajú činnosť upravenú zákonom č. 51/1988 Zb. a zákonom č. 58/2014 Z.z.

Hlavným cieľom pôsobenia orgánov hlavného dozoru je vyžadovať dodržiavanie platných právnych predpisov zamestnancami a zamestnávateľmi a presadzovať udržiavanie

zákonných podmienok na vykonávanie práce, ktoré by mali zaistiť požadovanú úroveň BOZP a BP.

OBÚ SR si každoročne, okrem plnenia štandardných úloh, vyplývajúcich zo všeobecne záväzných právnych predpisov a noriem platných v oblasti štátnej banskej správy, stanovujú aj mimoriadne úlohy (tzv. „Plán hlavných úloh.“), zamerané najmä na BOZP a BP. Tieto úlohy každoročne schvaľuje Hlavný banský úrad na základe návrhov jednotlivých obvodných banských úradov podľa aktuálnych poznatkov z výkonu hlavného dozoru. Ich plneniu je s ohľadom na ich aktuálnosť venovaná osobitná pozornosť. Zámerom pri ich vykonávaní je dosiahnutie takého stavu v sledovaných subjektoch, kedy sa úrazovosť bude čo najviac blížiť k nulovej hodnote.

4. Prehľad dozorovaných subjektov

Pri výkone hlavného dozoru HBÚ a OBÚ SR bolo v hodnotenom období kontrolovaných spolu 313 subjektov. Najviac kontrol bolo vykonaných v subjektoch (organizáciách), ktoré možno zaradiť do kategórie stredných zamestnávateľov, t.j. 10-49 zamestnancov. U týchto, spravidla lomových prevádzok, boli kontroly vykonané spolu v 121 organizáciách.

Počty kontrolovaných subjektov v členení podľa právnej formy spoločnosti a počtu zamestnancov sú uvedené v **Tabuľke č. 1** v prílohe tejto správy.

5. Zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch

V skontrolovaných subjektoch bolo vykonaných celkom 583 inšpekčných výkonov. Z toho bolo 561 inšpekčných výkonov zameraných na BOZP a BP, vrátane 12 následných kontrol zameraných na kontrolu opatrení na zlepšenie stavu BOZP uložených na základe výsledku predchádzajúcich kontrol (inšpekcií) a 30 mimoriadnych previerok. V rámci trhového dohľadu bolo vykonaných celkom 22 inšpekčných výkonov.

V sledovanom období bolo zistených celkom 122 porušení predpisov (nedostatkov).

Prehľad inšpekčných výkonov, porušení predpisov podľa objektov a podľa kódov štatistickej klasifikácie je uvedený v **tabuľkách č. 2, 3 a 4** v prílohe tejto správy.

Na základe výsledkov vykonaných inšpekčných výkonov možno vysloviť názor, že väčšina zistených nedostatkov v oblasti BOZP a BP vyplýva z nedostatočných odborných a osobnostných predpokladov zamestnancov na riadny pracovný výkon, ktorí určené činnosti vykonávajú.

Potvrďuje to aj *rozbór príčin registrovaných pracovných úrazov (tabuľka č. 12)*, ktorých bolo zaznamenaných spolu 139. Pri nich jednoznačne prevažuje skupina 12. „*Nedostatok osobných predpokladov na riadny pracovný výkon*“ (spolu 70 registrovaných pracovných úrazov), potom skupina 8. „*Používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia*“ (spolu 35 registrovaných pracovných úrazov) a ďalšia najčastejšia príčina úrazov, skupina 1. „*Chybný alebo nepriaznivý stav zdroja úrazu*“ (spolu 24 registrovaných pracovných úrazov). Podobne to potvrdzuje aj *rozbór zdrojov registrovaných pracovných úrazov (tabuľka č. 11)*, z ktorého vyplýva, že výrazne prevláda skupina V. „*Materiál, bremená, predmety*“ (66 registrovaných

pracovných úrazov) a skupina IV. „*Pracovné, prípadne cestné dopravné priestory, ako zdroje pádu osôb*“ (32 registrovaných pracovných úrazov).

Prehľad pracovnej úrazovosti je uvedený v **tabuľkách č. 7 až 12** v prílohe tejto správy.

6. Nápravné a sankčné opatrenia dozorných orgánov

Na odstránenie zistených nedostatkov vykonávajú a aplikujú banskí inšpektori, v súlade so zákonnými kompetenciami už počas inšpekčných prehliadok, prípadne počas vyšetrovania mimoriadnych udalostí, resp. počas vyšetrovania pracovných úrazov, príslušné zákonné opatrenia zamerané na nápravu zisteného závažného stavu, prevažne priamo na mieste v kontrolovaných subjektoch tak, že podľa § 42 ods. 2 písm. b) zákona č. 51/1988 Zb., resp. podľa § 71 ods. 2 písm. b) zákona č. 58/2014 Z. z. vydajú záväzný príkaz na odstránenie zistených nedostatkov.

O výsledku inšpekčnej prehliadky vyhotovuje banský inšpektor zápisnicu, ktorú prerokuje so štatutárnym orgánom alebo so zodpovedným vedúcim zamestnancom kontrolovaného subjektu (organizácie). Pokiaľ inšpektor vydá záväzný príkaz na odstránenie zistených nedostatkov, tento sa stáva súčasťou zápisnice. O výsledku kontroly (prehliadky, previerky) je informovaný príslušný odborový orgán a príslušný zástupca zamestnancov pre bezpečnosť a zdravie pri práci, ktorí sú v organizácii určení.

V prípadoch, pri ktorých došlo k zrejmemu a bezprostrednému ohrozeniu verejného záujmu v oblasti BOZP a BP, či technických zariadení, v prípadoch, pri ktorých boli zistené také nedostatky, ktoré nebolo možné ihneď na mieste odstrániť, bol banskými inšpektormi nariadený zákaz príslušnej činnosti.

Prehľad rozhodnutí vydaných HBÚ a OBÚ SR, ktoré obmedzujú výkon činnosti subjektu (organizácie) je podľa druhu obmedzenia, resp. zákazu uvedený v **Tabuľke č. 6** v prílohe tejto správy.

Súčasťou niektorých opatrení smerujúcich k predchádzaniu opakovania sa vzniku okolností, vedúcich k ohrozeniu BOZP a BP boli orgánmi hlavného dozoru aplikované aj sankčné opatrenia vo forme uložených pokút. Tieto sankčné opatrenia boli aplikované v správnych konaniach (rozhodnutím) vedených voči organizáciám, ale aj jednotlivcom.

Organizáciám bolo v roku 2023, v správnom konaní (rozhodnutím), uložených za porušenie predpisov na úseku BOZP a BP celkom 22 pokút v úhrnnej sume 42 300 €.

Jednotlivcom bolo za porušenie predpisov na úseku BOZP a BP v blokovom konaní uložených spolu 10 blokových pokút v úhrnnej sume 269 € a rozhodnutím v správnom konaní 5 pokút v celkovej sume 1 366 €.

Prehľad o uložených pokutách je uvedený v **Tabuľke č. 5** v prílohe tejto správy.

7. Stav a vývoj pracovných úrazov a chorôb z povolania

Vývoj pracovnej úrazovosti, ako aj závažnosti ich následkov možno v porovnaní s predchádzajúcim obdobím nastal náraz o 4 registrované pracovné úrazy. Oproti predchádzajúcemu roku nebol zaznamenaný žiadny smrteľný pracovný úraz, ale 2 závažné pracovné úrazy (s ťažkou ujmovou na zdraví). Napriek tomu, že vývoj pracovnej úrazovosti je prakticky pomerne ustálený, zásadne nemožno poľavovať v snahe zlepšovať stav na úseku BOZP a BP, a to najmä v oblasti zlepšovania pracovných podmienok, resp. v snahe

zvyšovať úroveň odborností zamestnancov.

Práve pracovné podmienky a kvalita pracovného prostredia ako takého, spolu so „správnym podvedomím“ o hroziacich rizikách majú preukázateľne priaznivý vplyv aj na vývoj pracovnej úrazovosti a tiež aj chorôb z povolania.

Bolo zaznamenaných 49 chorôb z povolania, ktoré boli zaznamenané takto:

- v obvode pôsobnosti OBÚ – BA: 2 prípady,
- v obvode pôsobnosti OBÚ – BB: 27 prípadov
- v obvode pôsobnosti OBÚ – KE: 20 prípadov
- v obvode pôsobnosti OBÚ – PD: *
- v obvode pôsobnosti OBÚ – SNV: **.

Vysvetlivky:

*) za OBÚ PD nie sú údaje v správe uvedené samostatne, ale v rámci pôsobnosti OBÚ BB

**) za OBÚ SNV nie sú údaje v správe uvedené samostatne, ale v rámci pôsobnosti OBÚ KE

Z tohto počtu zaznamenaných chorôb z povolania bolo najviac chorôb z nadmerného jednostranného zaťaženia = 17; z vibrácií, vazoneurózy = 17; z hluku = 1 a zo zaprášenia pľúc = 11, iné (intoxikácia) = 3.

Ako vidieť, najviac chorôb z povolania je stále spôsobovaných jednostranným zaťažením a vibráciami.

8. Spolupráca dozorného orgánu

Spolupráca dozorných orgánov v oblasti BOZP pokračovala už tradične s Odborovým zväzom pracovníkov baní, geológie a naftového priemyslu SR, Slovenskou banskou komorou, Slovenským združením výrobcov kameniva (SZVK), Slovenskou baníckou spoločnosťou, Slovenskou spoločnosťou pre vŕtacie a trhacie práce, Fakultou baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach a tiež so Slovenským ústavom technickej normalizácie, najmä prostredníctvom niektorých autorizovaných osôb.

HBÚ, OBÚ SR a Národný inšpektorát práce spoločne so všetkými oblastnými inšpektorátmi práce majú podpísanú Dohodu o vzájomnej spolupráci.

OBÚ SR spolu s HBÚ a so Slovenskou inšpekciou životného prostredia Slovenskej republiky podľa schváleného harmonogramu vykonávajú koordinované kontroly na úseku prevencie závažných priemyselných havárií podľa zákona č. 128/2015 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v organizáciách (podnikoch) spadajúcich pod hlavný dozor orgánov štátnej banskej správy.

V spolupráci so sekciou geológie a prírodných zdrojov Ministerstva životného prostredia SR vykonali OBÚ SR spolu s HBÚ spolu 18 inšpekčných prehliadok podľa zákona č. 514/2008 Z.z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov zameraných na organizáciu prevádzok úložísk ťažobného odpadu.

Na základe zákona č. 136/2010 Z. z. o službách na vnútornom trhu a o zmene a

doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov spolupracovali banské úrady s Národnou agentúrou pre sieťové a elektronické služby v oblasti zabezpečovania funkčnosti tzv. jednotných kontaktných miest.

V oblasti technickej normalizácie HBÚ a OBÚ SR spolupracujú so Slovenským ústavom technickej normalizácie najmä pri preberaní technických noriem Európskej únie do sústavy Slovenských technických noriem, ale aj pri zisťovaní nebezpečných výrobkov na trhu, a to aj z oblasti výbušnín, kde spolu s MH SR zabezpečujú poskytovanie informácií o nebezpečných výrobkoch prostredníctvom systému RAPEX.

V oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície HBÚ spolupracoval so Slovenskou spoločnosťou pre trhacie a vrťacie práce v Banskej Bystrici (SSTVP). Zástupca HBÚ sa aktívne zúčastnil na zasadnutiach Prezídia SSTVP v Starej Lesnej dňa 10.05.2023 a 30.11.2023 v Novej Bani. Zástupcovia OBÚ SR a HBÚ sa aktívne zúčastnili 32. Medzinárodnej konferencie „Trhacia technika 2023“ v Starej lesnej v dňoch 11.-12.05.2023, konferencie – Deň skúšobníctva v Bratislave, organizovanej Úradom pre normalizáciu a skúšobníctvo v Bratislave (ďalej len „ÚNMS“), ktorá sa konala dňa 18.5.2023, odborného sympózia „Nové trendy v trhacej technike organizovaného SSTVP a Austin Powder Slovakia v dňoch 23. a 24.11.2023 – Fuggerov dvor v Selcoch.

Ďalej zástupcovia HBÚ a OBÚ SR sa zúčastnili školenia organizovaného ÚNMS v Bratislave pre orgány dohľadu nad určenými výrobkami. Zástupcovia OBÚ Banská Bystrica vykonali prednášky v školiacom zariadení SSTVP Banská Bystrica počas kurzu strelmajstrov. Zástupca HBÚ vykonal prednášky v školiacom zariadení SSTVP Banská Bystrica počas kurzu technický vedúci odstrelův a v školiacom stredisku ZVS holding a.s. Dubnica nad Váhom počas kurzův na získanie odbornej spôsobilosti na priame organizovanie a riadenie prác s výbušnínami, výbušnými predmetmi a muníciou.

HBÚ a OBÚ SR v oblasti výbušnín a vyšetrovania závažných pracovných úrazův spolupracujú aj s krajskými a okresnými riaditeľstvami Policajného zboru SR a s Kriminalistickým a expertíznym ústavom Policajného zboru a Národnou centráľou osobitných druhův kriminality Prezídia Policajného zboru, odbor odhaľovania nebezpečných materiáľův a environmentálnej kriminality v Bratislave.

V oblasti predaja pyrotechnických výrobkův spolupracujú aj so Slovenskou obchodnou inšpekciou, s ktorou spolupracuje HBÚ aj na úseku chemických látok. V oblasti predaja prekursorův výbušnín spolupracujú OBÚ SR a HBÚ s Národnou centráľou osobitných druhův kriminality Prezídia Policajného zboru, odborom odhaľovania nebezpečných materiáľův a environmentálnej kriminality v Bratislave a s colnými úradmi.

9. Hodnotenie stavu ochrany práce v SR a opatrenia dozorného orgánu na zlepšenie stavu

Poznatky z dozornej činnosti poukazujú na skutočnosti, ktoré sa v hodnoteniach stavu BOZP a BP objavujú už niekoľko rokov dozadu, t.j., že starostlivosť o BOZP a BP ešte stále nie je v popredí záujmu niektorých kontrolovaných subjektův, aj keď je už možné pozorovať zlepšujúcu sa situáciu v tejto oblasti. Aby stav zlepšovania úrovne stavu BOZP a BP pokračoval, je potrebné systematicky a cieľavedome, výchovne, ale aj kontrolne pôsobiť.

Nepriaznivým aspektom v tomto smere je skutočnosť, že úroveň pracovných

podmienok a starostlivosť o BOZP a BP je ešte stále odrazom ekonomických možností zamestnávateľov, ktorí vo väčšine prípadov sú síce schopní odstraňovať nedostatky zistené orgánmi hlavného dozoru, ale ďalší rozvoj úrovne BOZP a BP, ako aj vlastnú prevenciu v tejto oblasti stavajú na okraj svojho záujmu. Výsledkom takého prístupu je chýbajúci systémový prístup k problematike BOZP a BP.

Posudzovaniu rizík je z pohľadu organizácií venovaná stále pomerne malá pozornosť, spolupráca vedúcich zamestnancov a zamestnancov z pohľadu BOZP a BP je často neuspokojivá, resp. formálna. Kvalita detailnejšieho a presnejšieho oboznamovania zamestnancov s problematikou BOZP a BP je neuspokojivá, v podstate sa považuje za zbytočnú záťaž nielen zamestnávateľov, ale aj zamestnancov, jej účinok je diskutabilný, až slabý.

Čo sa týka ekonomických aspektov organizácií je možné pozorovať, že niektoré organizácie vykonávajúce banskú činnosť (ďalej len „BČ“) alebo činnosť vykonávanú banským spôsobom (ďalej len „ČVBS“) nemajú prognózy na zabezpečenie dostatočného odbytu svojej produkcie. Z tohto dôvodu znižujú ťažbu, zároveň aj tvorbu zisku a časť prostriedkov, ktoré by mohli určiť na BOZP a BP obmedzujú.

Vážnym problémom je aj neustále sa prehlbujúci deficit kvalifikovaných zamestnancov. Dnes sú bežné situácie, že kvalitní, skúsení a už zapracovaní zamestnanci migrujú za lepšie platenými príležitosťami. Na pracovné pozície, na ktorých sa vykonáva činnosť v bezprostrednom styku s horninovým masívom či už podzemí, ale aj na povrchu, ktoré sú spojené s neodstrániteľným rizikom ohrozenia a poškodenia zdravia sú prijímaní zamestnanci s nepreskúmanými odbornými znalosťami a čo je horšie, bez dostatočnej praxe a skúseností v náročnom banskom prostredí.

V poslednom období je pozorovateľné, že už aj tak pomerne riziková práca sa stáva rizikovejšou aj z dôvodu pôsobenia rôznych nepriamych vonkajších vplyvov, napríklad tlaku na dodržiavanie termínov výstavby (razenie a výstavba tunelov) alebo náhle požiadavky na zvýšenie odbytu napr. pri ťažbe v povrchových lomoch (dodávky suroviny pre výstavbu diaľnic a pod.).

Riadna a precízna kontrola a zabezpečenie pracoviska pred začatím prác, najmä po odstrele, vrátane jeho riadneho odvetrania je zvlášť v podzemí a najmä pri razení v zložitých geologických podmienkach náročné, niekedy aj zdĺhavé. Týka sa to však aj lomových prevádzok na povrchu, najmä po výdatnej zrážkovej činnosti.

Preto väčšinu prevádzok, kde je vykonávaná BČ, ale aj ČVBS a najmä činnosť v oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície, je potrebné z hľadiska BOZP a BP posudzovať osobitne s prihliadnutím na miestne podmienky, resp. meniaci sa vplyv prostredia. Skúsenosti z minulosti potvrdzujú, že pri tlaku na zvyšovanie výkonov pri razení, ale aj pri dobývaní a tiež aj pri výrobe, spracúvaní a používaní výbušnín, výbušných predmetov a munície, dochádza k určitému podceňovaniu miery hroziaceho nebezpečenstva, resp. jeho nepostrehnutiu, či už priamo na pracovisku alebo v jeho blízkosti, alebo k nedôslednému posúdeniu stavu a úrovne jeho bezpečnosti, resp. k podceneniu rizika vyplývajúceho z danej činnosti a tým k zvýšeniu pravdepodobnosti vzniku nešťastia.

Pre udržanie a zlepšenie stavu v oblasti BOZP a BP v dozorovaných organizáciách HBÚ a OBÚ SR systematicky a dôsledne vplyvajú na dodržiavanie platných právnych predpisov zamestnancami a zamestnávateľmi. Presadzujú vytváranie a udržiavanie zákonných podmienok na vykonávanie práce, ktoré jednoznačne zaistia požadovanú

úroveň BOZP a BP bez ohľadu na ekonomické ukazovatele činnosti subjektu.

10. Činnosť dozorných orgánov štátnej banskej správy

10.1 Personálne údaje

Hlavný dozor v roku 2023 vykonávali HBÚ a OBÚ SR v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP) a bezpečnosti prevádzky (BP) prostredníctvom banských inšpektorov. Celkový počet inšpektorov Hlavného banského úradu a obvodných banských úradov SR bol 42. Tento počet zahŕňa i predsedov úradov a hlavných banských inšpektorov.

10.2 Výkony

Ako už bolo uvedené vyššie, v bode 5., bolo v kontrolovaných subjektoch vykonaných celkom 561 inšpekčných výkonov zameraných, resp. súvisiacich s BOZP a BP.

Okrem sledovaných inšpekčných výkonov uvedených v **Tabuľke č. 2** však banskí inšpektori vykonávajú mnoho ďalších správnych úkonov, ktoré nie sú v podkladových tabuľkách vyhodnotené.

Ide najmä o overovanie odbornej spôsobilosti osôb, vydávanie im príslušných dokladov, vyšetrovanie havárií a závažných pracovných úrazov, povoľovanie výnimiek z banských predpisov, dávanie rôznych vyjadrení, resp. povolení k použitiu zariadení (najmä v podzemí), ukládajú sankcie rozhodnutím, alebo konajú voči iným subjektom (školenia, lektorská činnosť a pod.) a spracovávajú pomerne rozsiahlu spisovú agendu súvisiacu nielen s problematikou BOZP a BP. O týchto činnostiach je podaná krátka informácia v kapitole 10.8.

V oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a tiež činnosť a povinnosti osôb zákon č. 58/2014 Z. z.

Osobitnú Správu o činnosti v tejto oblasti HBÚ každoročne vypracováva podľa článku III. bodu B uznesenia Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky č. 238 z 26. novembra 2008 a metodiky na vypracúvanie správy o bezpečnosti Slovenskej republiky o situácii na úseku výbušnín, výbušných predmetov, munície a pyrotechnických výrobkov, ako osobitnú „*Správu o bezpečnosti Slovenskej republiky*“, ktorú predkladá Bezpečnostnej rade SR.

10.3 Poradenská činnosť

V rámci poradenskej činnosti poskytli HBÚ a OBÚ SR celkom 63 poradenstiev

v oblasti BOZP a BP.

Údaje o poskytnutej poradenskej činnosti sú uvedené v **Tabuľke č. 2** predstavujú riadne zaevidovanú poradenskú činnosť, poskytnutú bankskými úradmi priamo, ako samostatný úkon.

Poradenská činnosť HBÚ a OBÚ SR poskytovaná aj pri každej, resp. po každej vykonanej inšpekčnej prehliadke. Takáto poradenská činnosť sa však osobitne nevyhodnocuje. Vzniká pri prerokovávaní výsledku inšpekčnej prehliadky (kontroly), o vykonaní ktorej vyhotovuje bankský inšpektor zápisnicu, ktorú prerokováva so štatutárnym orgánom alebo so zodpovedným vedúcim zamestnancom kontrolovanej organizácie. Takto poskytnutá poradenská činnosť je niekedy pomerne obsiahla.

10.4 Poskytovanie informácií

HBÚ a OBÚ SR poskytli 56 informácií podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov zameraných na oblasť BOZP a BP.

10.5 Sťažnosti a podnety

Na HBÚ a OBÚ SR nebola zaregistrovaná žiadna sťažnosť smerovaná na nedostatky v oblasti BOZP a BP.

Bolo však zaregistrovaných 19 podnetov na porušovanie predpisov.

10.6 Príprava predpisov a technická normalizácia

V roku 2023 HBÚ absolvoval niekoľko rokovaní na úrovni MH SR zameraných na riešenie situácie HBZS v Prievidzi a to hlavne z pohľadu zabezpečenia jej ďalšej funkčnosti z titulu prijatia útlmu uhoľného baníctva na Hornej Nitre. HBÚ poskytol súčinnosť pri tvorbe niektorých nových návrhov novelizácii európskych smerníc – o emisiách z ťažobnej činnosti a nariadenie EÚ parlamentu a Rady o znižovaní emisií metánu v odvetví energetiky, tiež pri príprave Nariadenia EÚ parlamentu rady o využívaní strategických a kritických surovín.

Ďalej bola HBÚ a OBÚ SR poskytnutá súčinnosť pri úprave zákona č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

10.7 Zahraničná spolupráca

Predseda HBÚ sa v dňoch 07. – 09.03.2023 zúčastnil návštevy a prezentácie podzemných zásobníkov zemného plynu organizácie Nafta Speicher, a.s. GmbH & Co. KG v lokalitách Breitbrunn/Eggstätt, Inzenham-West a Wolfesberg v Nemecku. Okrem činnosti samotných zásobníkov bola prezentovaná a komunikovaná i samotná bezpečnosť daných zariadení, technológie a pracovných postupov.

V dňoch 18. – 20.09.2023 sa predseda HBÚ zúčastnil v poradí už 27. stretnutia predstaviteľov štátnych banských správ EÚ, ktoré organizoval Český banský úrad v Prahe. Základnou témou rokovania bola organizácia, štruktúra a kompetencie jednotlivých štátnych banských správ resp. orgánov dozoru na úseku využívania vlastného nerastného bohatstva a s tým spojeného hlavného dozoru i pre oblasť BOZP a BP.

Zástupca HBÚ sa zúčastnil Medzinárodnej konferencie „Trhacia technika a pyrotechnika 2023“ Hotel Zámek, Valeč v Českej republike v dňoch 4.-6. októbra 2023 a 53. Medzinárodnej konferencie „Trhacia technika 2023“ v Linzi, v Rakúsku..

Existujúca spolupráca v oblasti ochrany spotrebiteľa a v oblasti uvádzania výrobkov na trh pri uplatňovaní medzinárodnej spolupráce prostredníctvom Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR (napr. RAPEX) bola vykonávaná online formou. Od 01.05.2022 HBÚ riadi výkon štátnej správy vo veciach prekurzorov výbušnín podľa zákona č. 262/2014 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy vo veciach prekurzorov–výbušnín a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zhromažďuje informácie a údaje, spracúva súhrnné správy a poskytuje ich Európskej komisii.

10.8 Vydávanie oprávnení, osvedčení a preukazov

OBÚ SR overili odbornú spôsobilosť a na základe úspešne vykonanej skúšky vydali spolu 149 osvedčení o odbornej spôsobilosti podľa vyhlášky MH SR č. 208/1993 Z.z. o požiadavkách na kvalifikáciu a o overovaní odbornej spôsobilosti pracovníkov pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom (vedúci bane, vedúci lomu, vedúci pracovník na vykonávanie inej činnosti, banský projektant, banský bezpečnostný technik a vedúci likvidácie havárie). V 1 prípade bola platnosť takéhoto osvedčenia predĺžená.

HBÚ a OBÚ SR v 2 prípadoch po príslušnom preskúmaní vydali rozhodnutia o schválení príslušného odborníka do funkcií vyplývajúcich z banských predpisov. Bolo vydané 1 osvedčenie o odbornej spôsobilosti hlavného banského merača a skúškou overená znalosť 1 pracovníka na funkciu strojník ťažného stroja.

HBÚ vydal v oblasti BOZP a BP spolu 13 rozhodnutí o povolení výnimky z banských predpisov.

HBÚ vydal 7 rozhodnutí o uznaní dokladov o odbornej kvalifikácii podľa zákona č. 422/2015 Z.z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Tiež vydal podľa § 5 ods. 6 zákona č. 51/1988 Zb. a zároveň aj podľa § 27 ods. 3 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov 4 subjektom oprávnenie na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce.

V oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície podľa zákona č. 58/2014 Z. z. o výbušninách, výbušných predmetoch a munícii a o zmene a doplnení niektorých zákonov

v znení neskorších predpisov vydal HBÚ na základe výsledku skúšky spolu 38 osvedčení na priame organizovanie a riadenie prác s výbušnami, výbušnými predmetmi a muníciou a 4 osvedčenia na priame organizovanie a riadenie prác s výbušnami a výbušnými predmetmi, 15 oprávnení týkajúcich sa špecializovaných činnosti z oblasti výbušnín a 37 osobám predĺžil platnosť oprávnení na základe vykonanej skúšky.

HBÚ tiež vydal 12 rozhodnutí o uznaní odbornej kvalifikácie – zahraničných oprávnení a to 3 osvedčenia na prácu s výbušnami, výbušnými predmetmi a muníciou, 3 oprávnenia technického vedúceho odstrelův a strelmajstrov, 1 oprávnenie pyrotechnika skupiny D a 5 oprávnení pyrotechnika skupiny E.

HBÚ vydal 2 rozhodnutia o poverení na odbornú prípravu na získanie odbornej spôsobilosti na práce s výbušnami pre školiace zariadenie Zuzana Pavelkova – Admin&Edu, Bratislava a na prípravu na získanie odbornej spôsobilosti na priame organizovanie a riadenie prác s výbušnami a výbušnými predmetmi pre školiace zariadenie Austin Powder Slovakia, s.r.o. Bratislava,

OBÚ SR vydali 7 oprávnení o odbornej spôsobilosti strelmajstra a v 30 prípadoch na základe výsledku zodpovedajúcej skúšky predĺžili platnosť osvedčení strelmajstra. HBÚ vydal 2 povolenia používať vybrané zariadenia pre oprávnené osoby zaoberajúce sa výrobou výbušnín, výbušných predmetův a munície a 2 rozhodnutia o povolení používať výbušniny v podzemí.

Z činnosti v oblasti výbušnín, výbušných predmetův a munície HBÚ každoročne na základe podkladův svojich a tiež získaných od OBÚ SR vypracováva podľa článku III. bodu B uznesenia Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky č. 238 z 26. novembra 2008 a metodiky na vypracúvanie správy o bezpečnosti Slovenskej republiky o situácii na úseku výbušnín a pyrotechnických výrobkoch, osobitnú *„Správu o bezpečnosti Slovenskej republiky“*, ktorú predkladá Bezpečnostnej rade SR. Bližšie údaje o činnosti HBÚ a OBÚ SR z tejto z pohľadu BOZP a BP osobitne špecifickej oblasti je možné získať z príslušnej správy. Niektoré údaje z nej sú využité v tejto *Správe o stave ochrany práce a o činnosti orgánův štátnej správy v oblasti inšpekcie práce*, kvôli prehľadu.